

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จิตรลดา ไชยะ*

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสาขาวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งต่อการตัดสินใจเข้ามาศึกษา และสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบัน ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมทั้งศึกษาจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนต่อไปโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์รวมทั้งการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณจำนวนทั้งสิ้น 330 คน นอกจากนี้ยังศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน กลุ่มผู้ประกอบการทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ศิษย์เก่าและนิสิตปัจจุบัน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 28 คน โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ในภาพรวมหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตของประเทศไทยจะมีความแตกต่างตามโครงสร้างของคณะที่ ในส่วนความหมายของรัฐประศาสนศาสตร์ได้กินความไปถึงการบริหารงานกิจการอันเกี่ยวข้องกับสาธารณะประโยชน์ทั้งหมด รวมทั้งมีความสัมพันธ์ของการบริหารทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ ส่วนทิศทางการศึกษาจะยังคงมีจุดเน้นที่ขอบข่ายการศึกษา 5 กลุ่มสาขาดังเช่นปัจจุบัน ในส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลในการเลือกเข้ามาศึกษาต่อวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง ผลการศึกษาเชิงปริมาณปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ามาศึกษาต่อมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X}=3.86$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ ($\bar{X}=3.74$) ส่วนด้านที่ส่งผลเข้ามาศึกษาต่อน้อย

* อาจารย์ประจำวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่สุด คือ ปัจจัยด้านสวัสดิการและบริการ ($\bar{X}=3.47$) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาในเชิงคุณภาพ ผลการวิเคราะห์บทสรุปข้อมูลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครองในปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.67$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ($\bar{X}=3.63$) และด้านที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านระบบการบริการวิชาการ ($\bar{X}=3.55$) และพบผลสอดคล้องในการวิจัยเชิงคุณภาพเช่นกัน จากการศึกษาจุดแข็งของวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคามประกอบด้วยจุดแข็งในด้านผู้บริหารและการจัดโครงสร้างองค์กร อาจารย์ผู้สอนมีความหลากหลาย และมีความรู้ความสามารถ ศิษย์เก่าที่มีผลงานและสร้างชื่อเสียงเป็นแบบอย่างที่ดี คำนิยมร่วมที่เป็นเอกลักษณ์ “COPAG” รวมทั้งสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในด้านหลักสูตรวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ ยังเป็นหลักสูตรที่มีความโดดเด่นในด้านท้องถิ่นอีสาน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดียังพบจุดอ่อน คือ ด้านประสบการณ์ของบุคลากร อาจารย์มีภาระงานมาก นิสิตที่เข้ามาศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับศักยภาพปานกลางถึงน้อย แต่หากกล่าวถึงโอกาสพบว่าการมีเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและความได้เปรียบด้านที่ตั้งที่อยู่ใจกลางภาคอีสานและความเชื่อมโยงกับภูมิภาคจีนโคจิน ส่วนด้านอุปสรรค พบว่า จำนวนสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนในสาขาวิชานี้มีจำนวนมาก อีกทั้งค่านิยมของสังคมรวมทั้งนโยบายการลดอัตรากำลังคนของภาครัฐ การที่มหาวิทยาลัยกำลังจะออกนอกระบบ และภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยในปัจจุบัน นำไปสู่ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่ว่า “เป็นเลิศทางวิชาการ เชี่ยวชาญปฏิบัติ วิสัยทัศน์มุ่งพัฒนา จิตอาสาเพื่อชุมชน” โดยประกอบไปด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอน (Academic) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาอาจารย์ (Lecturer) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สิ่งแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Facilities) และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Network)

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์/ การจัดการเรียนการสอน/ รัฐประศาสนศาสตร์

Strategy of Public Administration Academic Development in College of Politics and Governance, Mahasarakham University

Chitralada Chaiya *

Abstract

This research aims firstly to explore the curriculum and environment of Public Administration in Thailand. Secondary, identify the research aims to the influence factors for study in Public Administration, College of Politics and Governance, Mahasarakham University. Before analyze the strength, weakness, opportunity and threats. And the last aims to strategies for developing the academy. The data was collected by quantitative research method by using questionnaire and qualitative research methods by conducting interviews and doing documentary research. The sample comprised 360 students. The SPSS software was adopted to analyze the quantitative data. The interviewers of 28 administrators, experts, officers, and students were analyzed by content analysis.

Regarding the first objective the research found that the recently definition of Public Administration included public sector and all public interest for people needed. The public governance related local, region, national and international. Otherwise the scope of Public Administration was focus on 5 groups forward. As for the second objective found that the average level of influence factors studied in Public Administration, College of Politics and Governance, Mahasarakham University was high ($\bar{X}=3.64$), the first factor was lecturer ($\bar{X}=3.86$) and followed by the curriculum ($\bar{X}=3.74$), where as the last factors was academic service ($\bar{X}=3.47$). The satisfaction of academic process found that the average level was high ($\bar{X}=3.62$), the academic and curriculum was the first priority ($\bar{X}=3.67$). followed by the learning outcome development process ($\bar{X}=3.63$). where as the last factor was academic service. As for the third objective, the strength of Public Administration, College of Politics and Governance, Mahasarakham University was the organization management and leadership of the administrator included competency and diversification of lecturer and famous of alumni under “COPAG” shared value, especially the curriculum that specialized in Isan region and addition of facilities. Nevertheless, the weakness was the experience of staff and the overload job of lecturer. More over, the competency of

* Lecturer, College of politic and governance, Mahasarakham University

admission students was moderate and lower level. The opportunity was an academic networking in which local, national, and international. Including information technology and situation. The threats was the substantial of Public Administration institute, social value, downsizing policy and the depression economy. For the last objective, the research found that the strategies of Public Administration development including of four aspects; (1) Academic 2) Lecturer 3) Facilities 4) Network toward the vision “Excellence in Academic, Practice, developing and public mild”

Keywords : Strategic/ Academic Development/ Public Administration

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ของอุดมศึกษาไทยปัจจุบัน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามาศึกษา และสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบัน ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนในวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
4. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้อธิบายความหมายของคำเหล่านี้ไว้ว่า มหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง หลายสาขาวิชาหรือหลายกลุ่มสาขาวิชาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาและประกาศนียบัตรบัณฑิตแก่ผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งดำเนินการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

วารุณี โอสธารมณ (2533) ได้ให้ความหมายของ การอุดมศึกษาไว้ว่า คือ ระบบการศึกษาที่ต่อจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ถือเป็นการศึกษาขั้นสูงสุด ถึงแม้ว่าระบบอุดมศึกษาแบ่ง

ออกเป็นหลายประเภท แต่เป้าหมายร่วมกันของอุดมศึกษา ตามหลักสากลเป็นสถาบันศิลปวิทยาการ ที่มุ่งแสวงหาความรู้ และความเป็นเลิศทางวิชาการ และวิชาชีพ ถ่ายทอดและประยุกต์ให้ความรู้ นั้นให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชน โดยส่วนรวมเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญและก้าวหน้าต่อมนุษยชาติ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษา จึงมีหน้าที่สอน วิจัย ค้นคว้า ศิลปะความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งในด้านความรู้และคุณธรรมตลอดจนทักษะวิชาชีพขั้นสูงในสังคมนั้น

โดยนัยนี้สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรยติวิกรม กรมหลวงสงขลานครินทร์ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ 4 ประการของมหาวิทยาลัย คือ (ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย, 2551)

1. การเสาะหาวิชาหรือเปิดโอกาสให้กุลบุตรได้เรียนทำการเสาะหาวิชา เลี้ยงดูทำนุบำรุงนักปราชญ์ ผู้สามารถเสาะหาวิชา และใช้ผลอันนั้นมาสอนกุลบุตรได้
2. ผลของการเสาะหาวิชานี้ ต้องเอามาวางเป็นแบบแผนสำหรับความประพฤติของชาติทั้งในทางธรรมะและวิทยาศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยมีกิจสอนกุลบุตรในด้านศิลปะวิทยาการ เพื่อทำให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวางเห็นเหตุไถ่ไกล และใช้ความคิดที่ได้บังเกิดขึ้นด้วยการเรียนเป็นผลประโยชน์แก่คณะ
4. มหาวิทยาลัยมีกิจสอนให้กุลบุตร เพื่อวัดความรู้ความสามารถและรับรองเป็นพยาน โดยการให้ปริญญาแก่ผู้สมควร

กล่าวโดยสรุปการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับสูงหลังมัธยมศึกษาที่มุ่งผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถมีการคิดเชิงวิพากษ์ มีจริยธรรม ความฉลาดทางอารมณ์ รู้เท่าทัน พร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมถึงสามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้ไปสร้างสรรค์พัฒนาต่อยอดจนกระทั่งหลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ เพื่อให้เกิดคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม

เป้าหมายของการอุดมศึกษา

ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ (2542) ได้จำแนกบทบาท เป้าหมายของอุดมศึกษาเป็น 3 ระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 จุดมุ่งหมายที่สะสมมาแต่อดีต

1. เป็นการศึกษาที่เน้นความรู้และฝึกฝนจิตใจ รวมทั้งความประพฤติสำหรับคนวัยที่กำลังจะเริ่มเป็นผู้ใหญ่แล้วให้เป็นคนที่มีค่ามีความหมายในยุคนี้ๆ
2. การศึกษาวิชาชีพเฉพาะอย่าง อาชีพที่จำเป็นต้องศึกษาอย่างมีระบบ มีแบบแผนเฉพาะ และใช้เวลา เป็นวิชาชีพที่ไม่สามารถจะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้ตามลำพัง

3. การรวบรวมแสวงหาและคิดค้นความรู้ใหม่ เป็นการรวบรวมแสวงหาและคิดค้นความรู้ที่เป็นขบวนการต่อเนื่องกัน

4. การทำความเข้าใจและการสร้างปรัชญาและแนวคิดต่างๆ

ระยะที่ 2 จุดมุ่งหมายในระยะสงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ.1960-1970) มีดังนี้ คือ

1. การอุดมศึกษาคือการศึกษาระดับชั้นผู้นำในสังคม ป็นกลุ่มที่มีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างมากในสังคม

2. การศึกษาก็คือการวิจัยค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ (Scientific research) การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้เพื่อกิจการของสังคม (ที่เน้นรูปแบบของอุตสาหกรรม) ส่วนความสนใจเกี่ยวกับทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์กลับได้รับความสนใจรองลงไป

3. การอุดมศึกษา คือ การให้บริการแก่ชุมชน ซึ่งองค์ประกอบในด้านของความรู้และบุคลากรอยู่ในลักษณะที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์แก่สังคมได้อย่างมาก บทบาทของการอุดมศึกษาจึงได้ขยายตัวออกจากวงมหาวิทยาลัยมาสู่สังคมภายนอกมากยิ่งขึ้น

ระยะที่ 3 จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษาใหม่ (ค.ศ.1971 – ปัจจุบัน)

1. การอุดมศึกษาเป็นเรื่องของการจัดโอกาสและสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามแนวทางของตนเอง เพื่อผู้เรียนจะได้เลือกตัดสินใจดำเนินชีวิตความเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างเหมาะสม

2. ส่งเสริมสมรรถภาพของมนุษย์ในสังคมวงเพื่อให้เป็นคนที่มีคุณค่ามีความหมายในสังคม

3. เป็นแหล่งวิทยาการและส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างไม่จำกัด

4. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา

และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอุดมศึกษาในปัจจุบัน แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) จึงได้กำหนด วิสัยทัศน์ไว้ว่า “อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน สร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีบทบาทสูงในประชาคมอาเซียนและมุ่งสู่คุณภาพอุดมศึกษา ระดับนานาชาติ” โดยมี 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ “LEGS” STRATEGY ประกอบด้วย

L = Leader of Change Management for Quality Education (All for Quality Education and Quality Education for All) (เปลี่ยนระบบการนำองค์กรให้ขับเคลื่อนอุดมศึกษาแบบองค์รวม)

E = Educator Professional (พัฒนาอาจารย์ให้เป็นมืออาชีพ และพัฒนาผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพให้เป็นอาจารย์)

G = Graduated with Quality and Social Responsibility (ยกระดับคุณภาพบัณฑิตอย่างก้าวกระโดด)

S = Satang Utilization (ปฏิรูปการบริหารการเงินอุดมศึกษา เพื่อขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ)

โดยในปีการศึกษา 2559 ได้ตั้งเป้าหมายการผลิตบัณฑิต โดยมีสัดส่วนการรับนักศึกษาในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : วิทยาศาสตร์สุขภาพ : มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็น 40 : 10 : 50 เท่ากับ 235,412 : 58,853 : 294,266 คน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551 - 2565) สำหรับแนวทางการนำแผนสู่การปฏิบัติ ต้องมีคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่วางระบบและกลไกตั้งแต่กระบวนการนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปเผยแพร่ให้กับทุกสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการ รวมทั้งมีระบบกำกับติดตามประเมินผลทุกๆ 1 ปี เพื่อนำผลมาทบทวนและปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) ในช่วงกลางของแผน (ในปี 2557) และสรุปผลการดำเนินงานตามแผนเมื่อสิ้นสุดปี 2559 เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรัฐประศาสนศาสตร์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (รัตตะประสาสะนะสาต) น. วิชาว่าด้วยการบริหารและการปกครองประเทศ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ตามนโยบายของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัด

ดิน ปรชัญพฤทธิ (2535 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รัฐประศาสนศาสตร์ เป็นสาขาวิชาและ/หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐบาลในภาษาอังกฤษ คำว่า Public Administration (ตัวพิมพ์ใหญ่) หมายถึง สาขาวิชาการบริหารงานภาครัฐ ส่วน public administration (ตัวพิมพ์เล็ก) หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการ หรือพฤติกรรมการบริหารงานการรัฐบาลไทย ในภาษาไทยนั้น คำว่ารัฐประศาสนศาสตร์ มักจะหมายถึงสาขาวิชาการบริหารงานภาครัฐ ส่วนการบริหารรัฐกิจ มักจะหมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ

อุทัย เลาหิเชียร (2542: 8) ได้อธิบายถึง รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) ว่า มีนัยสำคัญอยู่ที่การขึ้นต้นด้วยตัวอักษรตัวพิมพ์เล็กและตัวพิมพ์ใหญ่ กล่าวคือ Public Administration ตัวอักษร P และ A เป็นตัวพิมพ์ใหญ่ หมายถึง ศาสตร์หรือสาขาวิชา (as a field of

study) หรือจะเรียกว่า เป็นชื่อวิชาก็ได้ (as a discipline) เช่น วิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชาหรือโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ เป็นต้น และสำหรับ Public Administration มีตัวอักษร p และ a เป็นตัวพิมพ์เล็กนั้น หมายถึง เป็นกิจกรรมหนึ่ง (as an activity) โดยแปลว่า การบริหารงานของรัฐ (การบริหารราชการ) หรือเรียกอีกอย่างว่า การบริหารรัฐกิจ ซึ่งมีสาระสำคัญประกอบด้วยการครอบคลุมกิจกรรมของฝ่ายบริหารในภาครัฐ หมายถึง การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ ครอบคลุมถึงปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของคน และความร่วมมือของคนในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของภาครัฐ

นิโคลาส เฮนรี (Nicholas Henry) (1980) เสนอว่า วิชารัฐประศาสนศาสตร์มีเอกลักษณ์ เพราะมีความแตกต่างจากวิชารัฐศาสตร์ที่ว่าเป็นวิชาที่ให้ความสนใจต่อการศึกษาโครงสร้างและพฤติกรรมของระบบราชการ รวมทั้งเป็นศาสตร์ที่มีระเบียบวิธีการศึกษาเป็นของตนเอง วิชารัฐประศาสนศาสตร์ยังแตกต่างจากศาสตร์การบริหารในแง่ที่ว่าเป็นวิชาที่ศึกษาเรื่องขององค์การของรัฐ ซึ่งมีได้มุ่งแสวงหากำไรดังเช่นองค์กรเอกชน และเป็นวิชาที่สนับสนุนให้องค์การของรัฐมีโครงสร้างกลไกการตัดสินใจและพฤติกรรมของข้าราชการที่เอื้อหนุนให้บริการสาธารณะ

จอร์จ เจ กอร์ดอน (George J. Gordon) ได้อธิบายว่า รัฐประศาสนศาสตร์ หมายถึง กระบวนการองค์การและบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งทางราชการทั้งหลาย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดและนำเอากฎหมาย ระเบียบแบบแผนต่างๆ ซึ่งออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการไปปฏิบัติ

เฟลิก เอ ไนโกร และลอยด์ จี ไนโกร (Felix A. Nigro and Lloyd G. Nigro, 1977, p. 18) ได้กล่าวว่า ไม่มีคำจำกัดความใดที่กระชับพอที่จะครอบคลุมทุกๆ ประเด็นของวิชารัฐประศาสนศาสตร์ แต่อาจสรุปสั้นๆ ว่า รัฐประศาสนศาสตร์เป็นวิชาที่ ศึกษาถึงความพยายามร่วมมือกันของกลุ่มคนในทางสาธารณะ ครอบคลุม 3 สาขาหลัก คือ กิจกรรมของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ รวมทั้งในเรื่องการกำหนดนโยบายสาธารณะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองซึ่งมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดกับการบริหารงานของภาคเอกชน ทั้งนี้ยังรวมถึงความเกี่ยวข้องกับบทบาทของเอกชนและบุคคลหลายฝ่ายที่มีต่อการให้บริการแก่ชุมชน

โดยสรุป รัฐประศาสนศาสตร์ คือ “ศาสตร์ที่ว่าด้วยการบริหารกิจการภาครัฐและกิจการสาธารณะ” เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิดวิธีการ รวมทั้งเครื่องมือในการบริหารกิจการภาครัฐและกิจการสาธารณะ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนและประโยชน์สาธารณะ”

วิวัฒนาการการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย

อุทัย เลาหิเชียร (2558) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของ รัฐประศาสนศาสตร์ไทย ในบทความ “รัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย : การเปลี่ยนแปลงของลักษณะวิชาและทิศทาง” ไว้ว่า สังคมไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นสังคมบ้านนา (peasant society) แม้จะมีการปฏิวัติบ่อยครั้ง แต่ส่วนใหญ่ก็เป็นที่รัฐบาลทหารปกครองประเทศด้วยการใช้ระบบของการสั่งการและควบคุม (command-and-control approach) การบริหารราชการมีลักษณะเป็นเส้นตรง (linear) แต่สามารถบริหารจัดการได้ง่ายจึงไม่จำเป็นต้องมีองค์ความรู้เฉพาะด้านหรือความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ เพราะระบบงานยังไม่สลับซับซ้อน แต่อย่างไรก็ดีในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สองได้มีการส่งนักเรียนไปศึกษาต่อต่างประเทศโดยเฉพาะภาคพื้นยุโรป คือ อังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์เป็นอย่างมาก โดยตัวแบบของข้าราชการในยุคต่อมาเป็นการบูรณาการแนวปฏิบัติของอังกฤษและแนวความคิดของฝรั่งเศสนี้เอง การเรียนการสอนในยุค 15 ปีแรกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหรือแม้แต่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีทิศทางของการเรียนการสอนในแนวทางนี้ทั้งสิ้น ต่อมาในช่วงปี 2500 บรรยากาศทางการเมืองเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโดยนิสิต นักศึกษา ประชาชน เริ่มมีการตื่นตัวทางการเมือง นอกจากนี้ปัจจัยภายนอกคือ ข้อเสนอของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่ต้องการผลักดันให้ประเทศในโลกลำดับสามมีการพัฒนาระบบราชการ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจึงได้นำเอากระบวนการทั้งสองเข้ามาในประเทศไทยและจัดตั้งสถาบันการสอนรัฐประศาสนศาสตร์ในกลุ่มประเทศโลกที่สาม เรียกว่า “Institute of Public Administration” ซึ่งในการเรียนการสอนนั้นเน้น 3 สาขาวิชาหลัก เรียกว่า “core beliefs” คือ วิชาการบริหารองค์การ การบริหารงานบุคคล และการบริการการคลัง ต่อมา ประเทศไทยก้าวสู่ยุคของการพัฒนา โดยตั้งแต่มีการก่อตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรในการพัฒนาประเทศ โดยมีจุดเน้นที่การบริหารการพัฒนา ดังนั้น นักบริหารในยุคนี้จึงมีคุณสมบัติเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดเป็นแนวการศึกษาที่ไม่มีช่องว่างระหว่างทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในระยะต่อมาในช่วง 30 ปีย้อนหลังจากปัจจุบัน เป็นยุคที่ภาครัฐเริ่มตระหนักว่าการบริหารรัฐกิจโดยลำพังไม่สามารถสนองตอบต่อการให้บริการแก่ภาคเอกชนและประชาชนได้ เป็นเหตุให้รัฐต้องแสวงหาองค์ความรู้จากศาสตร์อื่นๆ และพบว่า แนวความคิดของการบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์น่าจะเป็นคำตอบของปัญหานั้น จึงเป็นที่มาของรายวิชา “การจัดการสาธารณะ” (Public management -PM) และได้ขยายแนวคิดออกเป็น “การจัดการสาธารณะแนวใหม่” (New Public Management - NPM) ซึ่งแนวคิดนี้เน้นปัจจัยนำออกและผลลัพธ์สุดท้าย มีการจัดองค์การเป็นแนวราบ ใช้แนวคิดของกลไกตลาดในการส่งบริการของภาครัฐ เสนอให้มีหุ้นส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพและปัจเจกชนนิยม เป็นต้น

แนวทางการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในอนาคต

ศุภชัย ขาวะประภาส (2558) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ในอนาคต โดยเห็นว่า นักวิชาการจะเป็นผู้กำหนดทิศทางของรัฐประศาสนศาสตร์ เนื่องด้วยเป็นผู้สร้างและถ่ายทอดผลงานทางวิชาการ แต่อย่างไรก็ดีนักวิชาการในประเทศไทยที่ยังสังกัดสถาบันอุดมศึกษา ยังคงต้องอยู่ในกรอบที่กำหนดโดยสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ โดยจากนี้ ผู้เขียนเห็นว่าทิศทางของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคตอีก 20 ปี ข้างหน้า องค์ความรู้ทั้ง 5 กลุ่มวิชา กล่าวคือ กลุ่มองค์ความรู้ด้านองค์การและการจัดการ กลุ่มองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะ กลุ่มองค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มองค์ความรู้ด้านทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ และกลุ่มองค์ความรู้ด้านการคลังและการงบประมาณ ยังจะเป็นองค์ความรู้ที่ทำให้รัฐประศาสนศาสตร์แตกต่างจากศาสตร์อื่นที่ใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ดีในอนาคตรายละเอียดของแต่ละกลุ่มองค์ความรู้จะแยกย่อยและลงลึกกว่าที่ปรากฏในปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้พิจารณาถึงสาระด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งหากพิจารณาจากเงื่อนไขของสถาบันอุดมศึกษาที่ผูกโยงคุณภาพมาตรฐานให้กับระบบการประกันคุณภาพโดยผ่านตัวชี้วัดต่างๆ และหนึ่งในตัวชี้วัดนั้นได้กำหนดให้ อาจารย์ผู้สอนต้องตีพิมพ์งานเขียนในวารสารระดับนานาชาติที่อยู่ในฐานข้อมูลที่ได้รับการยอมรับ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าจะส่งผลต่องานวิชาการที่เป็นภาษาไทยที่จะมีจำนวนลดน้อยลง และงานวิจัยที่เขียนเป็นรายงานฉบับเต็มก็จะลดน้อยลงเช่นกัน ซึ่งจากปัจจัยนี้จะส่งผลให้งานวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคตจะถูกกำหนดโดยทางอ้อมให้มีรูปแบบ หัวข้อและระเบียบวิธีการศึกษาตามแบบ “สากลนิยม” มากกว่าที่จะพัฒนาจนมี “อัตลักษณ์” ของตนเองได้ และนอกจากนี้ ยังได้กล่าวสรุปแนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในปี พ.ศ.2580 โดยนำเสนอใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก ในอีก 20 ปีข้างหน้า รัฐประศาสนศาสตร์ไทยในมิติของปรัชญาและแนวคิดที่เป็นฐานรากของทฤษฎีและวิธีปฏิบัติทางรัฐประศาสนศาสตร์จะมีลักษณะเป็น โมเสก (mosaic) มากกว่าเป็น “เบ้าหลอม” (melting pot) กล่าวคือ รัฐประศาสนศาสตร์ไทยจะเป็นพาราไดม์ที่ผสมผสานกันระหว่างการบริหารจัดการภาครัฐแนวเก่า หรือ “OPM” (Old Public Management) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ หรือ “NPM” (New Public Management) และการบริหารสาธารณะแนวใหม่ หรือ “NPS” (New Public Service) โดยสัดส่วนของการจัดการภาครัฐแนวเก่าจะคงที่หรือลดลง สัดส่วนของการจัดการภาครัฐแนวใหม่จะคงที่และเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ในขณะที่การบริหารสาธารณะแนวใหม่จะมีพื้นที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ค่อยๆ เพิ่มขึ้น แต่ท้ายที่สุดแล้วในหนึ่งของการจัดการภาครัฐจะมีทั้ง 3 พาราไดม์ผสมผสานกัน และในขณะเดียวกันในการปฏิบัติการเชิง

“พื้นที่” ที่จัดเป็น “การบริหารภาครัฐ” จะค่อยๆ ถูกบีบให้ลดเพื่อเปิดพื้นที่ให้ “รัฐประศาสนศาสตร์ พลเมือง” ประเด็นที่สอง ในอีก 20 ปีข้างหน้า ระเบียบวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ของไทย จะมีลักษณะเป็นสามเส้า (triangulation) มากกว่าเป็น “ปริมาณ” หรือ “คุณภาพ” ล้วนๆ โดยระเบียบ วิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์แบบ “หลังสมัยใหม่” ที่มีลักษณะเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพจะ ค่อยๆ เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันงานนิพนธ์ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกจำนวนหนึ่งเริ่มที่จะมี การนำสถิติขั้นสูงมาใช้มากขึ้นแต่ส่วนใหญ่ยังเป็นการใช้สถิติอนุมานเบื้องต้น แต่อย่างไรก็ดี งานวิจัยในเชิงปริมาณทางรัฐประศาสนศาสตร์ยังมีลักษณะเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น เช่น ที่ผ่านมา ประเด็นที่สาม ในอีก 20 ปีข้างหน้า หัวข้อหรือประเด็นที่ศึกษารัฐประศาสนศาสตร์เชิง เปรียบเทียบนโยบายสาธารณะและการบริหารท้องถิ่นจะได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น ในปลายปี 2558 ที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะเกิดขึ้น รัฐประศาสนศาสตร์จะให้ความสำคัญกับ “การบริหารการ พัฒนา” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนและในกลุ่มเอเชีย ตะวันออก คือ จีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นจะเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเชิงยุทธศาสตร์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ให้ความหมายของยุทธศาสตร์ไว้ว่า คือ วิชาว่าด้วยการพัฒนาและการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา และกำลังรบทางการทหาร ตามความจำเป็น ทั้งในยามสงบและยามสงคราม

จิตร ปัญญาดี (อ้างในบุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ, 2547, น. 1) กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ หรือ Strategy ในภาษาอังกฤษซึ่งได้มีผู้แปลเป็นไทยว่า กลยุทธ์ หรือ ยุทธศาสตร์ หมายถึง การมุ่งเน้น หรือทุ่มเททรัพยากรไปในเรื่องใดแล้วสามารถนำพาหมู่คณะไปสู่ความสำเร็จหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ (บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ, 2547, น. 1) กล่าวว่า แผน ยุทธศาสตร์เป็นแผนที่มุ่งให้ความสำคัญกับอนาคตรวมขององค์กร ซึ่งเป็นการรวมเข้าด้วยกันของ ความต้องการสภาพแวดล้อมภายนอก และทรัพยากรภายใน ที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการ เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่วางไว้ในระยะยาว ที่มีระยะเวลาเกินกว่า 5 ปีขึ้นไปอีกด้วย

นอกจากนี้ ในเอกสารแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ซึ่งเป็นหนึ่งในชุดเครื่องมือการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ยุทธศาสตร์และกระบวนการบริหารยุทธศาสตร์นั้นสามารถอธิบายได้ง่าย ได้ว่า “ยุทธศาสตร์” คือ สิ่งที่ต้องการทำเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ โดยความสำเร็จของแต่ละองค์การนั้นแตกต่างกัน ถ้าเป็น

องค์การเอกชน ความสำเร็จอาจอยู่ที่ตัวเลขทางการเงิน แต่ถ้าเป็นหน่วยงานราชการ ความสำเร็จนั้น
ก็อยู่ที่การบรรลุวิสัยทัศน์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552)

โดยสรุป ความหมายของยุทธศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์หรือวิชาที่ว่าด้วยแนวทางในการ
ไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ขององค์กร โดยพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อม
ภายใน โดยประกอบด้วยกระบวนการที่เป็นระบบ คือ ขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์ ขั้นตอนนำ
ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและขั้นตอนการกำกับ ติดตาม และประเมินผลยุทธศาสตร์

กระบวนการจัดการเชิงยุทธศาสตร์

วัฒนา พัฒนาพงศ์ (2546, น.30 - 32) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดการยุทธศาสตร์แบบใหม่
(New Strategic plan process) นั้น มีขั้นตอนวิธีการดำเนินงานพอสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ (vision) เป็นขั้นตอนของการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ยาว
ไกลที่สุดขององค์กร โดยทั่วไปนิยมใช้เป็นจุดมุ่งหมายหลักขององค์กรไม่ควรเปลี่ยนแปลงบ่อยนัก
ความจริงวิสัยทัศน์ของแผนแม่บทขององค์กรมาใช้หรือนำมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ทันต่อ
เหตุการณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ คือการหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า การต้องการจะ
เป็นอะไร (What do we want to be ?)

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นขั้นตอนของการกำหนดวิธีการดำเนินงาน
เบื้องต้นเพื่อเป็นหลักประกันว่า สิ่งที่ต้องการจะเป็นนั้นมีโอกาสที่จะบรรลุถึงได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง
พันธกิจ คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า ทำไมเราจึงต้องจัดตั้งองค์กรของเราขึ้นมา? คำตอบคือ
เราตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อต้องการจะเป็นอย่างที่เราคาดหวังไว้

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดค่านิยมร่วม (Shared Value) เป็นขั้นตอนของการกำหนดค่านิยม
หลักขององค์กรที่จะสามารถช่วยทำหน้าที่เป็นเป้าหมายพฤติกรรมและความเชื่อของบุคลากรของ
องค์กรให้เป็นทิศทางเดียวกัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง การกำหนดค่านิยมร่วม ก็คือ การหาคำตอบให้กับ
คำถามที่ว่า อะไรคือสิ่งที่เราเชื่อ

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดความสามารถหลัก (Core competency) เป็นขั้นตอนของการ
กำหนดความสามารถหลักขององค์กรที่จะสามารถทำหน้าที่เป็นเป้าหมายพฤติกรรมการทำงาน
ของบุคลากรขององค์กรให้มีทักษะและความสามารถพิเศษในทิศทางตามที่องค์กรต้องการ กล่าว
อีกนัยหนึ่ง คือการกำหนดความสามารถหลักก็คือการหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า อะไรคือ
ความสามารถหลักที่บุคลากรของเราควรมี

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดวัตถุประสงค์หลัก (Long-term Objective) เป็นขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาวขององค์กร หรือวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยงาน สำหรับหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ หรือวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิในการจัดตั้งบริษัท สำหรับเอกชน

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ (Strategic Goal) ขั้นตอนการกำหนดจุดมุ่งหมายระดับกลยุทธ์ในรอบ 3 ปี หรือ 5 ปี ขององค์กร ตามปกติองค์กรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ในรอบ 3 ปี หรือ 5 ปี ขององค์กรว่ามีกี่ด้าน แต่ละด้านมีอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) ขั้นตอนนี้ คือขั้นตอนการพิจารณาว่า จากจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้นั้น สามารถนำมากำหนดเป็นดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุลได้กี่ด้าน หรือกี่มิติ ตามทัศนะของแคปแลน และนอร์ตัน (Kaplan And Norton) (วัฒนา พัฒนพงษ์, 2546, น. 32) ได้กำหนดมิติของ BSC ไว้ 4 ด้าน คือ (1) มิติด้านการเงิน (2) มิติด้านกระบวนการภายใน (3) มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต (4) มิติด้านลูกค้า

ขั้นตอนที่ 8 การกำหนดกลุ่มผลลัพธ์หลัก เป็นขั้นตอนของการกำหนดกลุ่มผลลัพธ์หลักขององค์กร ซึ่งจะต้องกำหนดให้ได้ว่าจะอะไรคือผลลัพธ์หลักที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 9 การแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วยการกำหนดรายชื่อแผนงานและโครงการ ขั้นตอนนี้คือ ขั้นตอนที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างแผนกลยุทธ์และการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติกิจกรรมในขั้นตอนนี้จะมีอยู่ 2 ขั้นตอนหลัก คือ

1. ขั้นกำหนดรายชื่อแผนงาน วิธีการกำหนดรายชื่อแผนงานนิยมกำหนดโดยการระดมสมองเพื่อค้นหาปัญหาหลักขององค์กรว่าในรอบ 3 ปี หรือในรอบ 5 ปี องค์กรนี้น่าจะมีปัญหาหลักอะไรบ้าง คำตอบที่ได้คือรายชื่อแผนงาน นั้นเอง

2. ขั้นตอนกำหนดรายชื่อโครงการ โดยวิธีการกำหนดรายชื่อโครงการนิยมกำหนดโดยการค้นหาสาเหตุของปัญหาหลักภายใต้แต่ละแผนงานว่ามีสาเหตุมาจากอะไรบ้างสาเหตุแต่ละสาเหตุก็คือ รายชื่อโครงการแต่ละโครงการนั่นเอง

สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์ (2545, น. 365 - 367) กล่าวว่า กระบวนการบริหาร โดยเฉพาะการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ เช่น การจัดโครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการควบคุมและประเมินผลยุทธศาสตร์เข้ามามีบูรณาการร่วมกันเป็น กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Management) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการวางแผน (Strategic Implementation) ได้แก่

- 1.1 การพิจารณาวิสัยทัศน์ (Vision) และภารกิจ (Mission) ขององค์การ
- 1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ
- 1.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและขีดความสามารถภายใน
- 1.4 การวิเคราะห์และเลือกยุทธศาสตร์

2. ขั้นการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategic Implementation) ได้แก่

- 2.1 การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน
- 2.2 การวางแผนปฏิบัติการ
- 2.3 การสนับสนุนยุทธศาสตร์ด้วยโครงสร้างวัฒนธรรมบุคลากร

เทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการ

3. ขั้นการควบคุมและประเมินผลเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Control & Evaluation)

- 3.1 การตรวจสอบผลการดำเนินงาน
- 3.2 การติดตามสถานการณ์และเงื่อนไขต่างๆ

นอกจากนี้ นอกจากนี้ ในเอกสารแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ในชุดเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning Toolkits) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ก.พ.ร.) ได้เสนอแนวทางในการจัดทำ SWOT Analysis ให้มีประสิทธิภาพโดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดยใช้หลักที่เรียกว่า “C-PEST” ส่วนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในใช้หลัก 7Ss (McKinsey) เพื่อให้ครอบคลุมในทุกเรื่องที่ต้องพิจารณาในการจัดทายุทธศาสตร์ โดยในหลักดังกล่าวประกอบด้วย C-PEST (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552)

ในส่วนของแนวคิดของ McKinsey 7-S Framework ใช้วิเคราะห์สภาพภายในองค์การ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ โครงสร้างและระบบ (Strategy, Structure และ System) ซึ่งพิจารณาได้จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างองค์การ ระบบงานต่างๆ เป็นต้น ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มที่เป็นรูปธรรมน้อยกว่า ประกอบด้วย ทักษะ ค่านิยมร่วม บุคลากร รูปแบบการบริหารจัดการ (Skill, Shared Values, Staff และ Style) ซึ่งทั้ง 7 ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ควรพิจารณาว่าเป็นจุดแข็ง (S-Strength) หรือจุดอ่อน (W-Weakness) ขององค์การ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Management) จะพบว่างานวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะอยู่ในส่วนของขั้นการกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategic Formulation) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์และประยุกต์กระบวนการจากแนวคิดเหล่านี้ เป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยศึกษาทั้งในข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อสังเคราะห์เป็น จุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด PEST เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และกรอบแนวคิด 7Ss เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

2. จัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์จากพื้นฐานการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์มีความ “เป็นเลิศทางวิชาการ เชี่ยวชาญปฏิบัติ วิสัยทัศน์มุ่งพัฒนา จิตอาสาเพื่อชุมชน”

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวนทั้งสิ้น 1,807 คน, คณาจารย์วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ และผู้บัณฑิตจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 1 ชุด คือ 4 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, ระบบ, ชั้นปี, เกรดเฉลี่ยสะสมปัจจุบัน, แผนการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า, เกรดเฉลี่ยสะสม, เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย, ภูมิลำเนา, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, อาชีพหลัก ผู้ปกครอง (บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองที่ส่งเสียค่าใช้จ่าย), รายได้ผู้ปกครอง (รวมกัน) ต่อเดือน, หลังจากสำเร็จการศึกษาท่านมีความต้องการประกอบอาชีพในกลุ่มใดมากที่สุด, กลุ่มวิชาใดที่นิสิตมีความต้องการในการเรียนมากที่สุดในวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์, รายวิชาใดที่ต้องการให้มีการเพิ่มในหลักสูตร

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลในการเลือกเข้ามาศึกษาต่อวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยประกอบด้วยปัจจัย 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ปัจจัยด้านหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต, ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน, ปัจจัยด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน, ปัจจัยด้านสวัสดิการและการบริการ, ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale 5 ระดับตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ในการวัดระดับความคิดเห็น

ตอนที่ 3 การประเมินการจัดการเรียนการสอนของวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านระบบการบริการวิชาการ และด้านการส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale 5 ระดับตามมาตรวัดแบบ ลิเคิร์ต (Likert's Scale) ในการวัดระดับความคิดเห็น

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วยแบบสัมภาษณ์ จำนวน 9 ชุด ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัยในเชิงปริมาณและสัมพันธ์กับผู้ให้สัมภาษณ์

โดยผู้วิจัยมีกระบวนการในการสร้างเครื่องมือ จากศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วออกแบบเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่างๆ จากนั้นสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ววิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือแล้วทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างจากนั้น หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา Cronbach's Alpha ซึ่งผลการทำสอบปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.96 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นที่สูงมาก และได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยทำการแจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ออกไปยังกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งแจกแบบสอบถามให้กับนิสิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง 330 ชุดด้วยตนเอง จัดเก็บรวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเองภายในระยะเวลา 6 เดือน สามารถรวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์มาจนครบตามจำนวนที่แจกไป จึงได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และจัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง คือ เพื่อศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ของอุดมศึกษาไทย

ตอนที่ 1 หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย

ในภาพรวมหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตของประเทศไทยจะอยู่ภายใต้โครงสร้าง 4 รูปแบบ คือ การจัดการเรียนการสอนที่เป็นหลักสูตรเฉพาะ การจัดการเรียนการสอนที่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนผสานกับแนวคิดการบริหารธุรกิจ และการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการจัดการทั่วไป โดยในส่วนงานเขียนภาคสนามมีจำนวนลดลง อย่างไรก็ตามเขียนที่ได้รับความนิยมจะมีลักษณะระเบียบวิธีที่ซับซ้อนขึ้น

ในส่วนความหมายของรัฐประศาสนศาสตร์นั้น ในความหมายดั้งเดิม อาจจำกัดขอบข่ายความหมายอยู่กับการบริหารกิจการภาครัฐ แต่ในปัจจุบันรัฐประศาสนศาสตร์ได้กินความไปถึงการบริหารงานกิจการอันเกี่ยวข้องกับสาธารณะประโยชน์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร องค์กรภาคประชาสังคม หรือองค์กรเครือข่ายอื่นๆ ทั้งหมดเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนหรือแก้ไขปัญหาสาธารณะ รวมทั้งมีขอบข่ายการบริหารแบ่งออกเป็นระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับระหว่างประเทศ ซึ่งในแนวคิดนี้เป็นพาราไดม์ใหม่ที่สอดคล้องกันทั่วทุกภูมิภาคของโลก

ตอนที่ 2 แนวโน้มการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์

ผลการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องได้กล่าวถึงทิศทางของรัฐประศาสนศาสตร์ในอนาคตที่จะยังคงมีจุดเน้นที่ขอบข่ายการศึกษา 5 กลุ่มสาขาวิชาดังเช่นปัจจุบัน ประกอบด้วยกลุ่มองค์ความรู้ด้านองค์การและการจัดการ กลุ่มองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะ กลุ่มองค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มองค์ความรู้ด้านทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ และกลุ่มองค์ความรู้ด้านการคลังและการงบประมาณแต่อาจมีรายละเอียดแยกย่อยและความลึกของเนื้อหาเพิ่มขึ้น ด้านระเบียบวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ของไทยจะมีลักษณะเป็นการผสมผสานระเบียบวิธีมากกว่าจะเป็นวิธีใดวิธีหนึ่ง รวมทั้งเป้าหมายของรัฐประศาสนศาสตร์จะมีทิศทางเพื่อการขับเคลื่อนประเทศ การพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงและมีศักยภาพในการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์

ส่วนที่ 2 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่สอง คือ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามาศึกษา และสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามาศึกษาต่อ วิชาเอกรัฐประศาสน-
ศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์บทสรุปปัจจัยที่ส่งผลในการเลือกเข้ามาศึกษาต่อวิชาเอก
รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง ปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}=3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ามาศึกษาต่อมากที่สุด
คือ ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X}=3.86$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านหลักสูตรรัฐศาสตร วิชาเอกรัฐ
ประศาสนศาสตร์ ($\bar{X}=3.74$) ส่วนด้านที่ส่งผลเข้ามาศึกษาต่อน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านสวัสดิการและ
บริการ ($\bar{X}=3.47$)

ด้านภาพลักษณ์ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ด้านภาพลักษณ์ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ปรากฏว่า โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมาก
ที่สุด คือ ความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X}=3.92$) รองลงมา คือ ความมีชื่อเสียง
ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ($\bar{X}=3.77$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ เป็น
สถาบันที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีค่าครองชีพไม่สูงมากนัก ($\bar{X}=3.60$)

ด้านหลักสูตรวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ด้านหลักสูตรวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ ของวิทยาลัยการเมืองการ
ปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ เป็นหลักสูตรที่เมื่อเรียนจบแล้วสามารถเข้า
ทำงานในภาคราชการได้หลายตำแหน่ง ($\bar{X}=3.81$) รองลงมา คือ เป็นหลักสูตรที่สามารถทำงานใน
ภาคเอกชนได้ ($\bar{X}=3.79$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ เนื้อหาในแต่ละรายวิชามีความ
น่าสนใจ ($\bar{X}=3.69$)

ด้านอาจารย์ผู้สอน

ผลการวิเคราะห์ด้านอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ ของวิทยาลัยการเมือง
การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้
ความสามารถในรายวิชาที่สอน ($\bar{X}=3.95$) รองลงมา คือ อาจารย์ผู้สอนจบจากสถาบันการศึกษาที่มี

ชื่อเสียง ($\bar{X}=3.84$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ โดยสรุปปัจจัยด้าน “อาจารย์ผู้สอน” มีผลต่อการเข้ามาศึกษาต่อวิชาเอก รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ($\bar{X}=3.80$)

ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.57$) รองลงมา คือ อาคารเรียนและห้องเรียนมีความสะดวกสบาย ($\bar{X}=3.56$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายไร้สายให้บริการครบถ้วน ($\bar{X}=3.48$)

ด้านสวัสดิการและการบริการ

ผลการวิเคราะห์ด้านสวัสดิการและการบริการ ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ หอพักมีให้เลือกหลากหลายและโดยสรุปปัจจัยด้าน “สวัสดิการและการบริการ” มีผลต่อการเข้ามาศึกษาต่อวิชาเอก รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ($\bar{X}=3.52$) รองลงมา คือ 5.การให้บริการของเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกเรื่องต่างๆ ($\bar{X}=3.49$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ศูนย์บริการด้านสุขภาพและศูนย์กีฬา ที่เหมาะสม ($\bar{X}=3.42$)

ด้านการประชาสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์ด้านการประชาสัมพันธ์ ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ โดยสรุปปัจจัยด้าน “การประชาสัมพันธ์” มีผลต่อการเข้ามาศึกษาต่อวิชาเอก รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ($\bar{X}=3.64$) รองลงมา คือ การได้เข้าร่วมกิจกรรมที่วิทยาลัยจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ ($\bar{X}=3.63$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การมีทีมเจ้าหน้าที่จากวิทยาลัยไปประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.40$)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

ผลการวิเคราะห์บทสรุปข้อมูลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครองในปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.67$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ($\bar{X}=3.63$) และด้านที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านระบบการบริการวิชาการ ($\bar{X}=3.55$)

ด้านความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ด้านความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอน ปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ อาจารย์ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ในแต่ละรายวิชาได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ($\bar{X}=3.73$) รองลงมา คือ โดยสรุปท่านมีความพึงพอใจด้าน “การจัดการเรียนการสอน” ในระดับใด ($\bar{X}=3.71$) และข้อที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ แต่ละรายวิชา มีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและมีการวัดผล (การสอบ) ที่สามารถวัดความรู้ของนิสิตได้จริง ($\bar{X}=3.63$)

ด้านความพึงพอใจด้านระบบการบริการวิชาการ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านระบบการบริการวิชาการ ปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ โดยสรุปท่านมีความพึงพอใจด้าน “ระบบการบริการวิชาการ” ในระดับใด ($\bar{X}=3.66$) รองลงมา คือ ห้องเรียนมีความเหมาะสมต่อการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.60$) และข้อที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ น้ำดื่ม ฯลฯ มีความเพียงพอ ($\bar{X}=3.41$)

ด้านความพึงพอใจด้านการส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ โดยสรุปท่านมีความพึงพอใจด้าน “การส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์” ในระดับใด ($\bar{X}=3.78$) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมหรือรายวิชาที่สามารถส่งเสริม

ทักษะทางวิชาชีพ/การปฏิบัติงานจริง ($\bar{X}=3.69$) และข้อที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ การจัดฝึกอบรมพิเศษที่ตรงตามความต้องการของนิสิต ($\bar{X}=3.45$)

ส่วนที่ 3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่สาม คือ เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนในสาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 จุดแข็ง

จุดแข็งของวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคามประกอบด้วยโครงสร้างการบริหารซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดวิทยาลัยการเมืองการปกครองที่มีจุดแข็งในด้านผู้บริหารและการจัดโครงสร้างองค์กร ที่ให้การสนับสนุนงานทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง ในส่วนอาจารย์ผู้สอนเองก็มีความหลากหลาย มีความรู้ความสามารถ ส่งผลให้มีผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ศิษย์เก่าที่มีผลงานและสร้างชื่อเสียง เป็นแบบอย่างที่ดี และคำนึงร่วมกันเป็นเอกลักษณ์ “COPAG” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นผู้มีจิตสาธารณะ รวมทั้งสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนของวิทยาลัยการเมืองการปกครองที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในด้านหลักสูตรวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ ยังเป็นหลักสูตรที่มีความโดดเด่นในด้านท้องถิ่นอีสานและรายวิชายังมีความหลากหลายสอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียนและบริบทปัจจุบัน

ตอนที่ 2 จุดอ่อน

อย่างไรก็ดียังพบจุดอ่อนของวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ คือ ด้านประสบการณ์ของบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนที่ยังมีไม่มาก อาจารย์มีภาระงานมาก นิสิตที่เข้ามาศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับศักยภาพปานกลางถึงน้อย อีกทั้งทักษะทางภาษาอังกฤษของนิสิตที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร และในส่วนงานด้านพัสดุที่ยังล่าช้า รวมถึงเอกสารในการค้นคว้าที่มีจำกัด

ตอนที่ 3 โอกาส

จากการศึกษาในภาพรวมพบว่า วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีโอกาสนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นชื่อเสียงภายใต้วิทยาลัยการเมืองการปกครอง ที่ได้รับการยอมรับทั้งในระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ การมีเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนอกจากนี้ยังมีความได้เปรียบด้านที่ตั้งที่อยู่ใจกลางภาคอีสานและความเชื่อมโยงกับภูมิภาคอินโดจีนด้วย

ตอนที่ 4 อุปสรรค

อุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครองในปัจจุบัน คือ จำนวนสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนในสาขาวิชานี้มีจำนวนมาก ทำให้ต้องเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านต่างๆ อีกทั้งค่านิยมของสังคมที่เน้นความสำคัญของวิชาชีพสายวิทยาศาสตร์ รวมทั้งนโยบายการลดอัตรากำลังคนของภาครัฐ การที่มหาวิทยาลัยกำลังจะออกนอกระบบ และภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยในปัจจุบัน ล้วนส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครองทั้งสิ้น

อย่างไรก็ดีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็ได้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ อันประกอบด้วยระบบและกลไกการบริหารจัดการที่มีความชัดเจนและมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรที่มีความโดดเด่น สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติ การส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการของอาจารย์และสัดส่วนของอาจารย์ต่อนิสิตที่เหมาะสม การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีงานทำทันที

ส่วนที่ 4 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่สี่ คือ เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีมุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่ว่า “เป็นเลิศทางวิชาการ เชี่ยวชาญปฏิบัติ วิสัยทัศน์มุ่งพัฒนา จิตอาสาเพื่อชุมชน” โดยแบ่งเป็นกลยุทธ์ทั้ง 4 ด้านนี้ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอน (Academic) ประกอบด้วยกลยุทธ์เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยมีองค์ประกอบแบ่งเป็นด้านหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติจริง มีองค์ประกอบด้านการฝึกปฏิบัติในห้องเรียนและการฝึกปฏิบัตินอกห้องเรียน กลยุทธ์สร้างผู้นำการพัฒนา มีองค์ประกอบในการสร้างภาวะผู้นำและด้านการรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า กลยุทธ์การสร้างจิตอาสาเพื่อชุมชน/สังคม ประกอบด้วยภาคบังคับและกิจกรรมเสริม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาอาจารย์ (Lecturer) ประกอบด้วยกลยุทธ์เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ มีองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัยและด้าน

ระบบสนับสนุนงานวิชาการ และยังมีองค์ประกอบในกลยุทธ์เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติจริง กลยุทธ์สร้างผู้นำการพัฒนา และกลยุทธ์การสร้างจิตอาสาเพื่อชุมชน/สังคม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สิ่งแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Facilities) ประกอบด้วยกลยุทธ์เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยมีองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก กลยุทธ์สร้างความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติจริงประกอบด้วยด้านสภาพแวดล้อมและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นกัน และนอกจากนี้ยังมีกลยุทธ์การสร้างผู้นำการพัฒนาและกลยุทธ์การสร้างจิตอาสาเพื่อชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Network) มีองค์ประกอบได้แก่ กลยุทธ์ภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน กลยุทธ์เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติจริง ประกอบด้วยกลยุทธ์ส่วนของภาครัฐและส่วนของภาคเอกชน กลยุทธ์สร้างผู้นำการพัฒนา ประกอบด้วยด้านกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยและกิจกรรมภายนอกมหาวิทยาลัย และกลยุทธ์การสร้างจิตอาสาเพื่อชุมชน/สังคม ประกอบด้วยด้านการส่งเสริมจิตสำนึกและด้านการส่งเสริมกิจกรรมสร้างนิติจิตอาสา

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการเรียนการสอนวิชาเอก รัฐประศาสนศาสตร์ พบประเด็นที่น่าสนใจซึ่งจะอภิปรายผล ดังนี้

การศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง คือ เพื่อศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ของอุดมศึกษาไทย ซึ่งในส่วนประเด็นความหมายของรัฐประศาสนศาสตร์นั้น ในความหมายดั้งเดิม อาจจำกัดขอบข่ายความหมายอยู่ที่การบริหารกิจการภาครัฐ แต่ในปัจจุบัน รัฐประศาสนศาสตร์ได้กินความไปถึงการบริหารงานกิจการอันเกี่ยวข้องกับสาธารณะประโยชน์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร องค์กรภาคประชาสังคม หรือองค์กรเครือข่ายอื่นๆ ทั้งหมดเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนหรือแก้ไขปัญหาสาธารณะ รวมทั้งมีขอบข่ายการบริหารแบ่งออกเป็นระดับไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับระหว่างประเทศ ซึ่งในแนวคิดนี้เป็นพาราไดม์ใหม่ที่สอดคล้องกันทั่วทุกภูมิภาคของโลก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิโคลาส เฮนรีในการนำเสนอพาราไดม์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบัน ซึ่งก้าวสู่พาราไดม์ที่ 6 รัฐประศาสนศาสตร์คือการจัดการเครือข่ายสาธารณะ และในส่วนการจัดการเรียนการสอนที่จะมีความแตกต่างตามทิศทางของคณะหรือสาขาวิชาที่สังกัด สอดคล้องกับการศึกษาของอุมะหุทัย วรรณศรี (2555) ที่กล่าวว่ารัฐประศาสนศาสตร์ยังคงเป็นลักษณะวิชาที่มุ่งศึกษาเพื่อพัฒนามากกว่ามุ่งที่ความเป็นศาสตร์ โดยการจัดการเรียนการสอนมีลักษณะให้ผู้เรียน

ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ให้เกิดความคิดรวบยอด สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาข้อสรุปร่วมกัน

การศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่สอง คือ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามาศึกษาและสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิเคราะห์บทสรุปปัจจัยที่ส่งผลในการเลือกเข้ามาศึกษาต่อวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง ปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ามาศึกษาต่อมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X}=3.86$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านหลักสูตรรัฐศาสตร วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ ($\bar{X}=3.74$) ส่วนด้านที่ส่งผลเข้ามาศึกษาต่อน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านสวัสดิการและบริการ ($\bar{X}=3.47$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในเชิงคุณภาพที่พบว่าปัจจัยในด้านต่างๆ ส่งผลต่อการเลือกเข้ามศึกษาวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติณ กิตยานุรักษ์ (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสน-ศาสตร์ ของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์อยู่ในระดับมาก คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านหลักสูตร และด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน และการวิจัยของนิภาภัส สารคดี (2555) ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัจจัยด้านมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของกิตติ ตันวิระ (2545) เรื่องปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขารัฐศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานวิศวกรรม โยธา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจที่มีความสำคัญลำดับแรก คือ สถาบันมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

การศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่สาม คือ เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า จุดแข็งของวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคามประกอบด้วยโครงสร้างการบริหารซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดวิทยาลัยการเมืองการปกครองที่มีจุดแข็งในด้านผู้บริหารและการจัดโครงสร้างองค์กร อาจารย์ผู้สอนมีความหลากหลาย มีความรู้ความสามารถ ศิษย์เก่าที่มีผลงานและสร้างชื่อเสียง มีค่านิยมร่วม “COPAG” ที่เป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้ในด้านหลักสูตรวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ ยังเป็นหลักสูตร

ที่มีความโดดเด่นในด้านท้องถิ่นอีสานและรายวิชามีความหลากหลายรวม ทั้งสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนของวิทยาลัยการเมืองการปกครองที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของธัญญา วรินทรเวช (2550) ในการศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยวิธี SWOT เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ สวัสดิการด้านสุขภาพ การสนับสนุนให้พัฒนาตนเอง ความมั่นคงของงาน

การศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่สี่ คือ เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคามผลการศึกษาประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอน (Academic) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาอาจารย์ (Lecturer) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สิ่งแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Facilities) และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Network) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำเพชร ฐิริปริญญา (2550) ได้ศึกษา การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนสถานอัครมกุฎศึกษาไทยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก ผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนสถานอัครมกุฎศึกษาไทยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณค่าเพื่อความเป็นเลิศในการกิจหลักของศาสนสถานอัครมกุฎศึกษาและเป็นองค์การอัจฉริยะ ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์การประกอบการของมหาวิทยาลัย และยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายทางวิชาการทั้งภายในและต่างประเทศ และสอดคล้องกับการศึกษาของต่อตระกูล อุบลวัตร (2551) ได้ศึกษาการนำเสนอยุทธศาสตร์ของศาสนสถานอัครมกุฎศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ผลการศึกษา พบว่า ศาสนสถานอัครมกุฎศึกษาไทยทั้งรัฐและเอกชนคาดการณ์ถึงผลกระทบว่าจะไม่เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงแต่มีได้หมายความว่า จะไม่เกิดผลกระทบใดๆ เลย ผลกระทบที่ศาสนสถานอัครมกุฎศึกษาไทยอาจได้รับมีอยู่ 4 ประเด็น คือ 1. การเคลื่อนย้ายกำลังคนในส่วนของคณาจารย์ 2. การแข่งขันด้านความเป็นนานาชาติ 3. การแข่งขันด้านชื่อเสียงของศาสนสถานอัครมกุฎศึกษาไทยกับต่างชาติ 4. การแข่งขันด้านความพร้อมในการลงทุนตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยผลการศึกษายุทธศาสตร์ของศาสนสถานอัครมกุฎศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของศาสนสถานอัครมกุฎศึกษาไทย ดังนี้ 1. ยุทธศาสตร์ด้านการปฏิรูประบบบริหารจัดการอัครมกุฎศึกษา 2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอัครมกุฎศึกษา 3. ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษา 4. ยุทธศาสตร์ด้านต้นทุนการจัดการศึกษา 5. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ 6. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างภาพลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ และ 7. ยุทธศาสตร์การสร้างภาพลักษณ์ของอัครมกุฎศึกษาไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ส่วนงานบริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำยุทธศาสตร์และกำหนดผู้รับผิดชอบเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์จากแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้านของงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : การจัดการเรียนการสอน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาอาจารย์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : สิ่งแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

โดยในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วย กลยุทธ์เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการกลยุทธ์เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติจริง กลยุทธ์สร้างผู้นำการพัฒนา และกลยุทธ์สร้างจิตอาสาเพื่อชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการเรียนการสอนในวิชาเอกการเมืองการปกครอง วิชาเอกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและในหลักสูตรอื่นๆ
2. ศึกษาแนวทางการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ การควบคุมและประเมินผลสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอน
3. ศึกษาการกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนเปรียบเทียบ

บรรณานุกรม

- คำเพชร ฐิริปริญญา. (2550). การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนสถานอันอุดมศึกษาไทยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก. ปรินญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตรลดา ไชยะ. (2559). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- จุลศักดิ์ ชาญณรงค์. (2551). การสำรวจทัศนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้วิชาต่างๆ ภายใต้ข้อบ่งชี้
รัฐประศาสนศาสตร์ของนักวิชาการและผู้บริหารของการภาครัฐ : กรณีศึกษาจังหวัด
นนทบุรี. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ดิน ปรัชญพฤตย์ (2535). รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบ : เครื่องมือในการพัฒนาประเทศ. (พิมพ์
ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิน ปรัชญพฤตย์. (2538). ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2548). การบริหารราชการแนวใหม่ บริบทและเทคนิควิธี. กรุงเทพฯ : บริษัท
วิชชั่นพรีนซ์ แอนด์มีเดีย จำกัด.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2553). หน่วยที่ 6 แนวทางการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์สมัยใหม่ ในเอกสาร
การสอนชุดวิชา ขอบข่ายการศึกษาและวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. นนทบุรี :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์ และวัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2543). การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการปฏิรูประบบ
ราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.
- เทพศักดิ์ บุญรัตน์. (2548). “การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ : แนวคิดใหม่
ของการจัดการภาครัฐ”. การจัดการสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธัญญา วรินทร์เวช. (2550). ปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยวิธี SWOT เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของ
บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นภดล พูลสวัสดิ์. (2551). ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราช
ภัฏสุรินทร์. ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- นภาพร ชันชนภา. (2551). การจัดองค์การและการบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ. (2547). การจัดการเชิงยุทธศาสตร์สำหรับ CEO. กรุงเทพฯ: สุขุมและบุตร.
- ปกรณ์ ปรียากร. (2542). การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางประยุกต์. กรุงเทพฯ : คณะ
รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรชูลี อาชาวอรุ่ง. (2546). การบริหารอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2524). หลักและวิธีการสอนกับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ยุทธพงษ์ ลีลากิจไพศาล. (2552). **พัฒนาการและลักษณะของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรระดับ**

ปริญญาตรีในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2553). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 3

กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิการพิมพ์ จำกัด

วารุณี โอสารมณี. (2533). **พัฒนาการอุดมศึกษาในประเทศไทย : การศึกษาวิเคราะห์เชิงนโยบาย**

และผลกระทบที่มีต่อการพัฒนาในปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ. (2551). 80 ปีแห่งการตามรอยพระราชดำริ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก. กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานเลขาธิการที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ.

อุทัย เลหาวิเชียร. (2543). **รัฐประศาสนศาสตร์ ลักษณะวิชาและมิติต่างๆ.** กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

ศิริพงษ์ ถาววักษ์ ณ อยุธยา. (2551). **แนวความคิดและทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์.** เชียงใหม่ :

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สร้อยตระกูล (ศิวยานนท์) อรรถมานะ. (2543). **สาธรรณบริหารศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร : โรง

พิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2521). วิพากษ์ การอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2

(พ.ศ. 2551 - 2565). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). ปรัชญาการอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความ

พร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน

คณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). แผนที่ยุทธศาสตร์ Strategy Map.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ**

บ้านเมืองที่ดี (Good Governance). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

อภิญญา ปรัชญพฤษ. (2554). **หลังสมัยใหม่นิยมและการอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ : อินทภาส.

อัมพร ธารงลักษณ์ และคณะ. (2553). **การบริหารปกครองสาธารณะ (Public Governance)**

การบริหารรัฐกิจในศตวรรษที่ 21. ปทุมธานี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Birkland, Thomas A. (2001). **An Introduction to the Policy Process Theory Concepts,**

and Models of Public Policy Making. New York : M.E. Sharpe.

Gulick, Luther and Lyndall Urwick. (1936) “Note and the Theory off Organization” in **Paper**

on the Science of Administration”. Newyork, Institute of Public Administration, Columbai University.

Henry Nicholas. (2007). **Public Administration and Public Affair.** New Jersey : Pearson

Prentice Hall. Thomson Wadsworth.

Dessler, Gary. (2004). **Human Resource Management: A framework of Human Resource**

Management. Upper Saddle River, NJ: Pearson-Prentice Hall, 2004.

Dye, Thomas R. (1984). **Understanding Public Policy.** 5th ed. New Jersey : Prentice Hall.

Easton, David. (1953). **The Political System : An Inquiry into the State of Political Science.**

NewYork :South Western.

Easton, David (1953). **The Political System.** New York : Knopf.Gen, John Echeverri. (1992).

“Between Autonomy and Capture : Embedding Government